

N:o 53.

Kongl. Maj:ts nådiga proposition till Riksdagen med förslag till förändrade bestämmelser angående förvaltningsbidrag till sjukkassor; gifven Stockholms slott den 12 mars 1897.

Under återopande af bilagda utdrag af protokollet öfver civilärenden för denna dag vill Kongl. Maj:t härmed föreslå Riksdagen medgifva,

att Kongl. Maj:t må ega för år 1898 använda de till underlättande af åtgärder för arbetares olycksfallsförsäkring och sjukkassors bildande afsatta belopp, i mån af behof,

dels till förvaltningsbidrag åt sjukkassor under vilkor:

1:o) att sjukkassan skall vara hos vederbörande myndighet registrerad i enlighet med lagen om sjukkassor;

2:o) att sjukkassa skall under föregående år haft egna inkomster uppgående till minst tre gånger det begärda förvaltningsbidragets belopp; samt

3:o) att förvaltningsbidraget skall för år utgå i förhållande till det antal afgiftspligtiga medlemmar, sjukkassan under näst föregående år städse haft, med en krona för hvarje medlem, dock ej för något år med sammanlagdt högre belopp än 1,500 kronor;

och dels till utarbetande och offentliggörande genom försäkringsinspektörens försorg af årsredogörelse för sjukkasseväsendet i riket.

De till ärendet hörande handlingar skola Riksdagens vederbörande utskott tillhandahållas; och Kongl. Maj:t förblifver Riksdagen med all Kongl. nåd och ynnest städse välbevågen.

OSCAR.

E. von Krusenstjerna.

*Utdrag af protokollet öfver civilärenden, hållet inför Hans Maj:t
Konungen i Statsrådet å Stockholms slott den 12
mars 1897.*

Närvarande:

Hans excellens herr statsministern BOSTRÖM,
Hans excellens herr ministern för utrikes ärendena grefve DOUGLAS,
Statsråden: friherre ÅKERHJELM,
 WIKBLAD,
 friherre RAPPE,
 CHRISTERSON,
 WERSÄLL,
 ANNERSTEDT,
 VON KRUSENSTJERNA.

10.

Departementschefen statsrådet von Krusenstjerna anförde härefter:
Sedan arbetareförsäkringskomitén den 24 oktober 1889 afgifvit förslag till lagbestämmelser angående de på senare tider inom landet till ganska stort antal bildade föreningar för inbördes sjukhjälp eller så kallade sjukkassor, framlades af Eders Kongl. Maj:t för 1891 års Riksdag förslag i ämnet, hvilket af Riksdagen med vissa ändringar antogs, hvarefter den 30 oktober 1891 utfärdades lag om sjukkassor att lända till efterrättelse från den 1 juli 1892.

Enligt denna lag, hvars syftemål enligt dåvarande departementschefens till statsrådsprotokollet den 31 januari 1891 afgifna yttrande hufvudsakligen är att bereda sjukkassornas och deras medlemmars rättsliga ställning stöd af uttryckliga i lag meddelade bestämmelser, kan

sjukkassa, som består af minst 25 medlemmar, varda registrerad. Såsom vilkor för att registrering skall kunna beviljas är dock stadgadt, att kassan skall hafva i öfverensstämmelse med vissa i lagen meddelade bestämmelser antagit stadgar och utsett styrelse. Lagen innehåller vidare föreskrift, att registrerad sjukkassas räkenskaper och styrelsens förvaltning skola årligen granskas af utsedde revisorer, äfvensom att styrelsen för registrerad sjukkassa skall en gång årligen till registreringsmyndigheten lemna uppgifter efter fastställt formulär angående kassans verksamhet föregående kalenderår samt insända ett exemplar af senaste revisionsberättelse för kassan jemte uppgift om styrelseledamöternas namn och adress; och eger registreringsmyndigheten, om den så nödigt finner, låta å stället undersöka registrerad sjukkassas förvaltning. Deremot åtnjuter registrerad sjukkassa förmånen att kunna förvärfva rättigheter och ikläda sig skyldigheter samt inför domstol och annan myndighet söka, kära och svara; och äro för kassans förbindelser styrelsens ledamöter och kassans medlemmar icke personligen ansvarige, derest de ej dertill särskildt utfäst sig.

Jemte dessa lagbestämmelser ansågs emellertid, enligt hvad departementschefens ofvan omförmälda den 31 januari 1891 afgifna yttrande gifver vid handen, att kassorna jemväl borde beredas något understöd från det allmännas sida till bestridande af kostnaden för deras förvaltning, hvarigenom de skulle kunna uppmuntras till att inrätta sig efter sjukkasselagens stadganden och underkasta sig de förpligtelser, som deri dem ålades. Redan vid 1890 års riksdag hade beslut fattats om afsättande för år 1891 af 100,000 kronor till underlättande af åtgärder för arbetares olycksfallsförsäkring och sjukkassors bildande. Vid 1891 års riksdag afsattes för år 1892 för samma ändamål ytterligare 100,000 kronor och medgafs tillika i hufvudsaklig öfverensstämmelse med Kongl. Maj:ts förslag, att Kongl. Maj:t finge använda de sålunda afsatta medlen i mån af behof

dels till förvaltningsbidrag åt sjukkassor under vilkor

1:o) att sjukkassan skulle vara hos vederbörande myndighet registrerad i enlighet med lagen om sjukkassor;

2:o) att sjukkassan skulle under föregående år haft egna inkomster uppgående till minst tre gånger det begärda förvaltningsbidragets belopp; och

3:o) att förvaltningsbidraget skulle för år utgå i förhållande till det antal afgiftspligtiga medlemmar, sjukkassan under nästföregående år städse haft,

med 1 krona för hvarje medlem till och med 50,

med 50 öre för hvarje medlem derutöfver till och med 250, samt med 25 öre för hvarje medlem derutöfver, dock ej för något år med sammanlagdt högre belopp än 300 kronor, och

dels till utarbetande och offentliggörande genom försäkringsinspektörens försorg af årsredogörelse för sjukkasseväsendet i riket.

Sedermera har för hvart af åren 1893—1895 för ifrågavarande ändamål afsatts ytterligare 100,000 kronor, hvarjemte Riksdagen för hvarje år till och med innevarande medgifvit, att de sålunda afsatta medlen finge användas på enahanda sätt, som vid 1891 års riksdag beslöts.

Enligt särskildt meddelad föreskrift hafva registreringsmyndigheterna att till civildepartementet öfversända de till sagda myndigheter inkomna uppgifter och revisionsberättelser rörande kassorna; och blifva med ledning häraf genom försäkringsinspektörens försorg upprättade årliga redogörelser öfver kassorna af trycket utgifna.

Uti en vid 1896 års riksdag i Andra Kammaren väckt motion föreslogs ändring i dittills gällande bestämmelser om förvaltningsbidraget till ifrågavarande sjukkassor. Under anförande hurusom en stor del af de existerande sjukkassorna icke låtit registrera sig samt att anledningen härtill vore den att förvaltningsbidraget vore för lågt för att betäcka de med registreringen förenade kostnaderna, föreslog motionären en ökning af förvaltningsbidraget sålunda, att detsamma skulle utgå med 2 kronor för hvarje medlem till och med 50, med 1 krona för hvarje medlem derutöfver till och med 250, med 50 öre för hvarje medlem derutöfver till och med 500 samt med 25 öre för hvarje medlem derutöfver utan någon begränsning.

Denna motion föranledde icke någon åtgärd af Riksdagen; men Eders Kongl. Maj:t fann genom cirkulär den 5 juni 1896, enär erfarenheten gifvit vid handen, att blott en mindre del af sjukkassorna i riket ännu blifvit registrerade i öfverensstämmelse med lagen om sjukkassor, samt anmärkt blifvit, att i vissa fall orsaken härtill antagligen vore att söka deruti, att de af statsmedel enligt gällande bestämmelser utgående förvaltningsbidrag till dylika kassor vore för låga, skäligt anbefalla Eders Kongl. Maj:ts samtliga befallningshafvande att, jemte förebringande af den utredning, som kunde åstadkommas angående icke registrerade sjukkassor, afgifva underdånigt utlåtande, huruvida och i hvad mån en förhöjning af nämnda förvaltningsbidrag syntes böra ega rum.

På sätt jag vid föredragning den 14 sistlidne januari af frågan om reglerandet af utgifterna under riksstatens sjette hufvudtitel anmälde, hade yttranden från Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande då inkommit men ärendet ej hunnit undergå erforderlig förberedande behandling. Sedan från

vissa län ytterligare infortrade upplysningar numera fullständigt inkommit utom från ett län, hvarifrån sådana upplysningar enligt tillkännagifvande icke äro att förvänta förr än efter ingången af april månad, torde det tillåtas mig att utan afvaktan af upplysningarne från sistberörda län inför Eder Kongl. Maj:t anmäla ärendet.

Vid det ofvan nämnda af arbetareförsäkringskomitén afgifna förslag till lagstiftning angående sjukkassor var fogad en vidlyftig, på särskilda undersökningar grundad redogörelse för de existerande sjuk- och begravningskassorna, afseende förhållandena vid slutet af år 1884.

Denna redogörelse visar, med inräknande af sådana kassor, som jemte sjukhjälp lemnat äfven begravnings- eller annan hjälp, men med frånräknande af de kassor, som lemnat endast begravnings- eller annan hjälp, hvilka sistnämnda ej äro hänförliga under sjukkasselagen, följande siffror:

Antal kassor.	Antal medlemmar.	Inkomster. Kr.	Utgifter i kronor.			
			Kontant sjukhjälp samt begravningshjälp.	Förvaltningskostnader.	Öfriga utgifter. ¹⁾	Summa.
956	120,936	1,187,010	742,484	79,023	141,299	962,806

Af de genom försäkringsinspektörens försorg upprättade årsredogörelserna för registrerade sjukkassors verksamhet under åren 1892, 1893 och 1894 inhämtas följande upplysningar rörande sagda kassor:

1892.

Antal kassor.	Antal medlemmar vid årets slut.	Inkomster.						Utgifter.							
		Statens förvaltningsbidrag.		Öfriga inkomster.		Summa inkomster.		Kontant sjukhjälp samt begravningshjälp.		Förvaltningskostnader.		Öfriga utgifter. ¹⁾		Summa utgifter.	
		Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
(221)															
²⁾ 206	24,686	³⁾ 6,092	58	212,013	—	218,105	58	175,828	—	11,858	33	12,310	27	199,996	60

¹⁾ Deribland medicin och läkarevård.

²⁾ Enligt redogörelsen utgjorde de registrerade kassornas antal år 1892 221, men som fullständiga uppgifter rörande de förhållanden, som afses i de följande kolumnerna, inkommit allenast beträffande 206, afse de i sagda kolumner upptagna siffrorna endast berörda 206 kassor.

³⁾ Enligt uppgift från statskontoret har i förvaltningsbidrag till sjukkassor för året utanordnats tillhopa 8,717 kronor 19 öre.

1893.

Antal kassor.	Antal medlemmar vid årets slut.	Inkomster.						Utgifter.							
		Statens förvaltningsbidrag.		Öfriga inkomster.		Summa inkomster.		Kontant sjukhjälp samt begravningshjälp.		Förvaltningskostnader.		Öfriga utgifter.		Summa utgifter.	
		Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
(344)															
¹⁾ 318	41,471	²⁾ 23,060	93	357,435	55	380,496	48	279,493	80	25,073	07	21,074	87	325,641	74

1894.

Antal kassor.	Antal medlemmar vid årets slut.	Inkomster.						Utgifter.							
		Statens förvaltningsbidrag.		Öfriga inkomster.		Summa inkomster.		Kontant sjukhjälp samt begravningshjälp.		Förvaltningskostnader.		Öfriga utgifter.		Summa utgifter.	
		Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
(477)															
³⁾ 466	62,431	⁴⁾ 31,359	94	517,650	94	549,010	88	379,636	35	35,888	37	37,035	99	452,560	71

¹⁾ De registrerade kassornas antal utgjorde enligt redogörelsen under år 1893 344, men endast 318 hafva lemnat fullständiga uppgifter om öfriga angifna förhållanden. Jfr not 2 å sid. 5.

²⁾ Enligt statskontorets uppgift har i förvaltningsbidrag till sjukkassor under året utanordnats 28.852 kronor 80 öre.

³⁾ De registrerade kassornas antal utgjorde enligt redogörelsen under år 1894 477, men endast 466 hafva lemnat fullständiga uppgiften om öfriga angifna förhållanden. Jfr not 2 å sid. 5.

⁴⁾ Enligt statskontorets uppgift har i förvaltningsbidrag till sjukkassor under året utanordnats 32,960 kronor 86 öre.

För år 1895 hafva uppgifter från alla registrerade sjukkassor ännu icke inkommit. Hittills inkomna uppgifter visa emellertid för nämnda år ett antal registrerade sjukkassor af 547 med tillhopa 76,849 medlemmar, och har förvaltningskostnaden för dessa kassor uppgått till 45,645 kronor 92 öre. Sannolikt uppgår antalet kassor för nämnda år till omkring 560. I förvaltningsbidrag för samma år har enligt uppgift från statskontoret utbetalts tillhopa 40,364 kronor 39 öre. Omförmälda 547 kassor äro i afseende å antalet medlemmar fördelade på följande sätt:

	Antal kassor.	Summa medlemmar.
Kassor med mindre än 25 medlemmar	3	53
» » öfver 25 och högst 50 medlemmar.....	94	3,663
» » » 50 » » 100 »	217	16,530
» » » 100 » » 200 »	155	21,444
» » » 200 » » 250 »	25	5,618
» » » 250 » » 300 »	21	5,822
» » » 300 » » 400 »	15	5,090
» » » 400 » » 500 »	9	4,002
» » » 500 » » 600 »	1	527
» » » 600 » » 700 »	3	2,019
» » » 700 » » 800 »	—	—
» » » 800 » » 900 »	—	—
» » » 900 » » 1,000 »	2	1,922
Kassor med öfver 1.000 medlemmar, hvar för sig angifna.....	{ 1	1,521
	{ 1	¹⁾ 8,638
Summa	547	76,849

Rörande förhållandena för år 1896 finnas tillräckliga uppgifter ännu icke att tillgå; men med hänsyn till den ökning i de registrerade sjuk-kassornas antal, som hittills årligen egt rum, torde antalet dylika kassor för sagda år kunna beräknas till omkring 650.

¹⁾ Nykterhetsvännernas allmänna sjukkassa i Oskarshamn.

Beträffande de icke registrerade sjukkassorna inhemtas af de utaf Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande till följd af nådiga cirkuläret den 5 juni 1896 afgifna redogörelser, hvilka afse förhållandena under sommaren och hösten 1896, att ett antal af 1,080 icke registrerade sjukkassor är känt. Deras verkliga antal torde dock vara högre och med säkerhet kunna beräknas till minst 1,100. Det kända antalet icke registrerade kassor är fördeladt mellan de olika länen på följande sätt:

Stockholms stad	164
Stockholms län.....	31
Upsala »	21
Södermanlands »	40
Östergötlands »	104
Jönköpings »	26
Kronobergs »	7
Kalmar »	22
Gotlands »	5
Blekinge »	16
Kristianstads »	27
Malmöhus »	177
Hallands »	19
Göteborgs o. Bohus »	130
Elfsborgs »	38
Skaraborgs »	19
Vermlands »	25
Örebro »	37
Vestmanlands »	28
Kopparbergs »	34
Gefleborgs »	59
Vesternorrlands »	37
Jemtlands »	5
Vesterbottens »	8
Norrbottens »	1
	1,080.

Rörande åtskilliga af dessa kassor hafva närmare upplysningar ej kunnat erhållas. Så hafva t. ex. 25 kassor i Stockholm vägrat att lemna någon som helst upplysning om sina förhållanden. För 929

kassor har antalet medlemmar uppgifvits och uppgår detta antal till 127,763 med följande fördelning:

	Antal kassor.	Summa medlemmar.
Kassor med mindre än 25 medlemmar	77	1,377
» » öfver 25 och högst 50 medlemmar	195	7,392
» » » 50 » » 100 »	315	24,899
» » » 100 » » 200 »	200	28,035
» » » 200 » » 250 »	44	10,066
» » » 250 » » 300 »	29	8,064
» » » 300 » » 400 »	24	8,342
» » » 400 » » 500 »	14	6,200
» » » 500 » » 600 »	9	4,916
» » » 600 » » 700 »	4	2,536
» » » 700 » » 800 »	6	4,495
» » » 800 » » 900 »	—	—
» » » 900 » » 1,000 »	4	3,835
	1	1,015
	1	1,100
	1	1,142
Kassor med öfver 1,000 medlemmar, hvar för sig angifna.....	1	1,289
	1	1,310
	1	1,338
	1	1,424
	1	¹⁾ 8,988
Summa	929	127,763

I öfrigt hafva för åtskilliga kassor lemnats uppgifter angående stadgar, förvaltningskostnader, inkomster och utgifter o. s. v., dock icke i tillräcklig omfattning för att någon sammanfattning deraf lämpligen kan verkställas.

Enligt de nu meddelade siffrorna skulle antalet sjukkassor, som vid 1884 års slut utgjorde 956, vid 1896 års slut hafva stigit till om-

¹⁾ Föreningen »Enighet ger styrka» i Stockholm.

kring 1,750, deraf omkring 650 registrerade och omkring 1,100 icke registrerade. Af hela antalet skulle således endast något mera än $\frac{1}{3}$ hafva låtit registrera sig.

Såsom skäl hvarför ett jemförelsevis så betydligt antal kassor underlåtit registrera sig hafva Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande i de inkomna yttrandena angifvit åtskilliga omständigheter. I sådant afseende har då först åberopats, att statens förvaltningsbidrag för närvarande vore för obetydligt i förhållande till de omkostnader och det besvär, som registreringen förorsakade. Sjelfva registreringen måste nemligen ofta föregås af en grundlig omarbetning af stadgarne för att bringa dem i öfverensstämmelse med lagens stadganden, och de föreskrifna statistiska uppgifterna kräde för de stora kassorna mycket arbete till följd af materialets vidlyftighet och för de små kassorna särskilda i bokföring kunniga biträden, hvartill beträffande sådana kassor, som vore upprättade i samband med föreningar för jemväl annat ändamål än sjukhjälp och begravningshjälp, komme de svårigheter, som uppstode i följd af stadgandet i 7 § sjukkasselagen att i sådant fall särskilda stadgar skola vara uppgjorda för kassan och dess medel särskildt förvaltas. Vidare hafva såsom anledningar till underlåten registrering angifvits: motvilja hos kassorna för att underkasta sig något förmynderskap eller någon kontroll från myndigheterna, bristande kunskap om sjukkasselagens syfte och innebörd, stundom till och med okunnighet om lagens tillvaro, samt slutligen de omständigheter att i vissa fall antalet medlemmar icke uppgått till 25 eller att kassa icke kunnat uppfylla det för statsbidrags erhållande stadgade villkoret, att föregående års inkomster uppgått till minst tre gånger statsbidraget.

De fleste af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande hafva ansett det verksammaste medlet att undanrödja de anmärkta svårigheterna och förmå kassorna att mera allmänt låta registrera sig vara att finna i en väsentlig höjning af förvaltningsbidraget, i hvilket afseende framstälts många olika förslag. Dock hafva sex af Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande afstyrkt dylik förhöjning, såsom skäl hvarför åberopats dels att förvaltningsbidraget ansetts vara tillräckligt i förhållande till det med registreringen förenade besvär, och dels att anledningen till underlåtenheten att registrera ansetts vara hufvudsakligen andra omständigheter än hänsynen till förvaltningsbidragets belopp.

Förutom nu omförmälda yttranden från Eders Kongl. Maj:ts befallningshafvande hafva vidare i ärendet inkommit skrifter från dels af Stockholms sjukstyretyrelser utsedda komiterade och dels centralstyrelsen för den ofvan omförmälda nykterhetsvännernas allmänna sjuk-

kassa; och förordas i begge dessa skrifter att statsbidraget förhöjes till de belopp, som vid ett den 29 november 1896 i Stockholm hållet allmänt möte i sådant afseende föreslagits.

Den förut lemnade redogörelsen för sjukkasseväsandets utveckling visar, att detta under de två senaste årtiondena varit stadigt i raskt framåtskridande. Den funktion dessa sjukkassor fylla eller att åt arbetare och andra mindre bemedlade bereda tillfälle att genom association till inbördes bistånd skydda sig mot de, särskildt för personer i denna ställning, olycksdiga följderna af sjukdomsfall är af synnerligt stor betydelse och deras verksamhet är väl värd att af staten omhuldas och skyddas. I sådant hänseende har staten, på sätt förut omförmålts, dels sökt att genom sjukkasselagen reglera dessa inrättingars rättsliga ställning, dels äfven anvisat medel till bidrag för deras förvaltningskostnader. I sammanhang härmed har emellertid staten sett sig föranlåten pålägga kassorna vissa förpligtelser, som för dem medföra både kostnad och besvär.

Den i detta ärende förebragta utredningen gifver emellertid vid handen, att ett stort antal, närmare två tredjedelar af samtliga sjuk-kassor underlåtit att registrera sig, och de flesta uttalandena så väl af myndigheterna som af kassornas målsmän gå ut derpå att detta förhållande förorsakas hufvudsakligen deraf att förvaltningsbidraget anses för litet i förhållande till de med registreringen förbundna kostnader och besvär, samt att, derest detta bidrag höjes, sannolikt betydligt flera kassor skola komma att låta registrera sig.

För bedömning af frågan om och i hvilken mån en ökning i statsbidraget lämpligen bör ega rum är det, särskildt med hänsyn till att detta bidrag är afsedt att vara ett förvaltningsbidrag, af intresse att jämföra det förvaltningsbidrag, som hittills till de registrerade kassorna åtgått, med de förvaltningskostnader samma kassor haft. I sådant hänseende visa de förut meddelade utdragen af redogörelsen för de registrerade sjukkassorna följande siffror:

Å r.	Antal kassor.	Summa förvaltningsbidrag.		Summa förvaltningskostnader.	
1892	206	6,092	58	11,858	33
1893	318	23,060	93	25,073	07
1894	466	31,359	94	35,888	37

Dessa siffror visa således, att förvaltningsbidraget är något mindre än de uppgifna förvaltningskostnaderna. Härvid är dock att märka, att de nu uppgifna förvaltningsbidragen äro de, som uppburits under året och således, med hänsyn till stadgandet derom att förvaltningsbidragets belopp bestämmes i förhållande till det antal medlemmar hvarje kassa under föregående året egt, egentligen afse ett föregående år. Till närmare utredning i förevarande hänseende har, med ledning af de inkomna uppgifterna angående de registrerade sjukkassorna under år 1895, verkstälts en särskild beräkning, dervid antalet medlemmar upptagits i enlighet med uppgifterna derom för 1895 års slut, förvaltningsbidraget beräknats till hvad som med nu gällande bestämmelser skulle under år 1896 tillfalla kassorna under förutsättning att de hela året 1895 haft minst det för slutet af samma år uppgifna antal, samt förvaltningskostnaderna upptagits med de belopp, som i sådant hänseende uppgifvits hafva under år 1895 åtgått. Denna beräkning visar följande resultat:

Antal kassor. ¹⁾	Antal medlemmar.	Förvaltningsbidrag.		Förvaltningskostnader.		Kassor, der förvaltningskostnaden öfverstiger förvaltningsbidraget.	
		Kr.	ö.	Kr.	ö.	Antal.	Procent af hela antalet.
94	25—50	3,663	—	1,651	67	9	9,6
217	51—100	13,690	—	8,047	95	38	17,5
155	101—200	14,597	—	9,709	53	30	19,4
46	201—300	6,727	—	5,792	05	14	30,4
15	301—400	2,585	—	2,525	64	6	40,0
9	401—500	1,788	—	1,958	21	5	55,6
1	501—600	219	25	266	67	1	100,0
3	601—700	767	25	483	20	—	—
2	901—1,000	600	—	218	—	—	—
1	1,521	300	—	530	87	1	100,0
1	8,638	300	—	14,438	89	1	100,0
Summa 544	—	45,236	50	45,622	68	105	19,3
eller om den sista stora kassan frånräknas 543.	—	44,936	50	31,183	79	104	19,2

¹⁾ De 3 kassorna med medlemsantal understigande 25 upptagas ej här.

Af denna sammanställning, deri dock förvaltningsbidraget, som måst beräknas efter antalet medlemmar vid årets slut i stället för efter högsta antalet medlemmar under hela året, antagligen upptagits till något högre belopp än det som i verkligheten utgått, framgår, att summan af förvaltningsbidraget ungefär motsvarar summan af förvaltningskostnaden, samt att hvad de särskilda kassorna angår förvaltningsbidraget för ungefär fyra femtedelar af kassorna öfverstiger förvaltningskostnaden, och att således allenast en femtedel af kassorna har högre förvaltningskostnader än bidraget utgör. Om man strängt fasthåller vid grundsatsen att statsbidraget till dessa kassor skall utgöra endast ett förvaltningsbidrag, skulle måhända denna utredning kunna föranleda dertill att någon förhöjning i statsbidraget icke ansåges erforderlig. Emellertid är det att märka, att dessa kassor, utom de utgifter de hafva för kontant sjuk- och begravningshjälp jemte läkarevård och medicin, tillika hafva rätt betydande poster å »andra utgifter», hvilka stå mycket nära förvaltningskostnader. Äfven med iakttagande af grundsatsen att staten icke bör lemna bidrag till sjelfva utgifterna för sjuk- och begravningshjälp kan således en höjning af statsbidraget anses vara af omständigheterna påkallad. Dertill kommer att, enligt hvad den uppgjorda tabellen visar, förhållandet mellan förvaltningsbidraget och förvaltningskostnaden blir allt ogynsammare ju större medlemsantalet är. Under det att af kassorna med medlemsantal af 25—50 allenast 9,6 procent har större förvaltningskostnader än förvaltningsbidrag, uppgår samma procenttal för de kassor, som hafva 51—100 medlemmar, till 17 procent, för kassor med 101—200 medlemmar till 19,4 procent, för kassor med 201—300 medlemmar till 30,4 procent och för kassor med 300—400 medlemmar till 40 procent. Detta visar tydligt, att särskildt de större kassorna äro i behof af ökad förvaltningsbidrag. Med afseende jemväl å önskligheten deraf att de icke registrerade kassorna varda i så stort antal som möjligt registrerade samt å den af myndigheterna och kassornas målsmän uttalade uppfattningen att detta skulle verksamt främjas genom förvaltningsbidragets ökande, synes det mig att öfvervägande skäl tala för att en dylik ökning kommer till stånd.

I fråga om de belopp, hvarmed en sådan ökning lämpligen bör ske, hafva många olika förslag under ärendets handläggning förekommit. Det längst gående af dessa förslag är det vid ofvan nämnda möte i Stockholm antagna, enligt hvilket bidraget skulle utgå

med 2 kronor för hvarje medlem till och med 100,

med 1 krona för hvarje medlem derutöfver till och med 300 samt

med 50 öre för hvarje medlem derutöfver utan någon begränsning.

Detta förslag synes mig icke lämpligt särskildt derutinnan att det skulle bereda de minsta kassorna större bidrag, än dessa verkligen behöfva, men deremot för litet tillgodose de större kassorna. Hvad angår de kassor, som hafva allenast 25—50 medlemmar, så visar den förut lemnade utredningen, att allenast 9,6 procent af de registrerade kassorna med detta medlemsantal hafva större förvaltningskostnader än förvaltningsbidrag. Då dessa kassor derjemte ur försäkringssynpunkt till följd af det ringa medlemsantalet äro mindre lämpliga associationer af förevarande art, torde skäl ej förefinnas att för dessa kassor höja det nu bestämda bidraget eller 1 krona för hvarje medlem. För kassor med mer än 50 medlemmar åter synes bidraget, med hänsyn till de upplysningar, som erhållits angående förvaltningsbidraget och förvaltningskostnaden för de registrerade kassorna af denna storlek, lämpligen böra höjas till en krona för hvarje medlem, dock med nödig begränsning uppåt. De största nu kända kassorna äro den registrerade »nykterhetsvännernas allmänna sjukkassa» i Oskarshamn, som 1895 hade 8,638 och nu uppgifver sig hafva 16,000 medlemmar, samt den icke registrerade föreningen »Enighet ger styrka» i Stockholm, som 1896 hade 8,988 medlemmar. Dessa kassor kunna uppenbarligen icke räknas såsom sjukkassor i egentlig mening utan utgöra i sjelfva verket försäkringsanstalter. Öfver hufvud torde kassor med öfver 1,500 medlemmar kunna sägas åtminstone närma sig sagda kategori. Med afseende härå har jag ansett 1,500 kronor böra utgöra maximum för statsbidraget.

Regeln skulle alltså blifva att statsbidraget skulle utgå med en krona för hvarje medlem, dock högst med 1,500 kronor.

En jemförelse mellan nu gällande bestämmelser, det nu framlagda förslaget och Stockholmsmötets förslag utfaller sålunda:

Antal medlemmar.	Statsbidrag enligt nu gällande bestämmelser.		Statsbidrag enligt det framlagda förslaget.		Statsbidrag enligt Stockholmsmötets förslag.	
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
50	50	—	50	—	100	—
100	75	—	100	—	200	—
200	125	—	200	—	300	—
250	150	—	250	—	350	—
300	162	50	300	—	400	—

Antal medlemmar.	Statsbidrag enligt nu gällande bestämmelser.		Statsbidrag enligt det framlagda förslaget.		Statsbidrag enligt Stockholmsmötets förslag.	
	Kr.	ö.	Kr.	ö.	Kr.	ö.
400	187	50	400	—	450	—
500	212	50	500	—	500	—
600	237	50	600	—	550	—
700	262	50	700	—	600	—
800	287	50	800	—	650	—
850	300	—	850	—	675	—
900	300	—	900	—	700	—
1,000	300	—	1,000	—	750	—
1,500	300	—	1,500	—	1,000	—
2,000	300	—	1,500	—	1,250	—
5,000	300	—	1,500	—	2,750	—
10,000	300	—	1,500	—	5,250	—

En tillämpning af de nu föreslagna bestämmelserna å de år 1895 befintliga registrerade kassorna skulle lemna följande resultat:

Antal kassor.	Antal medlemmar.	Förvaltningsbidrag.		Förvaltningskostnader.		Kassor, der förvaltningskostnaden öfverstiger förvaltningsbidraget.		
		Kr.	ö.	Kr.	ö.	Antal.	Procent af hela antalet.	
94	25—50	3,663	—	1,651	67	9	9,6	
217	51—100	16,530	—	8,047	95	24	11,6	
155	101—200	21,444	—	9,709	53	16	10,3	
46	201—300	11,440	—	5,792	05	5	10,9	
15	301—400	5,090	—	2,525	64	1	6,7	
9	401—500	4,002	—	1,958	21	1	11,1	
1	501—600	527	—	266	67	—	—	
3	601—700	2,019	—	483	20	—	—	
2	901—1,000	1,922	—	218	—	—	—	
1	1,521	1,500	—	530	87	—	—	
1	8,638	1,500	—	14,438	89	1	100,0	
Summa	544	—	69,637	—	45,622	68	57	10,5

Genom en sådan fördelning skulle, såsom sista kolumnen visar, ett proportionsvis temligen lika och endast obetydligt antal kassor för hvarje klass hafva att vidkännas större förvaltningskostnader än statsbidraget skulle utgöra. Hvad de större kassorna med ett medlemsantal af 600—1,500 angår, så vill det väl synas, som om bidraget för dem skulle blifva väl högt, men då dessa kassor äro få, och det väl kan hända, att tillfälliga förhållanden föranledt att förvaltningskostnaderna för dem blifvit jemförelsevis låga, samt det för åstadkommande af en tillförlitlig sjuk-kassestatistik är af särskild betydelse att dessa kassor blifva registrerade, torde tillräcklig anledning att i fråga om dem föreslå annan grund för statsbidragets åtnjutande icke föreligga.

Hvad angår frågan om hvilka kostnader nu föreslagna bestämmelser skulle föranleda har uppgjorts följande beräkning.

De inkomna uppgifterna rörande de registrerade kassorna för 1895 utvisa ett antal af 547 med 76,849 medlemmar. Om man frånräknar de tre kassorna med mindre än 25 medlemmar och räknar den stora kassan med 8,638 medlemmar till allenast 1,500, erhåller man såsom medeltal för medlemmarnes antal 128. Då såsom förut nämnts de registrerade kassornas antal för närvarande kan antagas uppgå till omkring 650, skulle förvaltningsbidraget för dem belöpa sig till omkring 83,000 kronor.

Beträffande de icke registrerade kassorna finnas uppgifter angående medlemsantalet för 929, hvilka hafva sammanlagdt 127,763 medlemmar. Om härifrån borträknas de 77 kassorna med mindre än 25 medlemmar och den stora kassan å 8,988 medlemmar beräknas till allenast 1,500, skulle medlemmarnes antal i medeltal utgöra 140. Med en beräkning af 1,000 kassor med öfver 25 medlemmar skulle, derest samtliga kassor låte registrera sig, kostnaden utgöra i rundt tal 140,000 kronor. Sammanlagda statsbidraget till alla såväl nu registrerade som för närvarande icke registrerade kassor skulle således utgöra omkring 223,000 kronor. Med tillämpning af Stockholmsmötets förslag skulle enligt verkställd beräkning samma kostnader uppgå till omkring 345,000 kronor. Uppenbart är dock att kostnaden icke kommer att för det nu beräknade antalet genast stiga så högt, enär det kan antagas, att äfven oafsedt den nu ifrågasatta höjningen af statsbidraget en del kassor till en början kommer att underlåta registrering.

Af de enligt hvad förut nämnts till underlättande af åtgärder för arbetares olycksfallsförsäkring och sjukkassors bildande afsatta belopp återstodo enligt uppgift från statskontoret vid 1895 års slut 384,552 kronor 48 öre. Under antagande att för åren 1896 och 1897 utbetal-

ningarna komme att uppgå till omkring 100,000 kronor, skulle vid 1898 års början återstå omkring 280,000 kronor. Detta torde vara fullt tillräckligt till de utgifter, som kunna ifrågakomma för sagda år. Sedermera lärer det, då det uppenbarligen icke bör ifrågasättas att till förevarande ändamål anlita den så kallade arbetareförsäkringsfonden, blifva nödvändigt att för bidrag till sjukhassorna i riksstaten uppföra ett särskildt anslag.

I fråga om de i öfrigt gällande bestämmelserna för ifrågavarande statsbidrags utgående har jag icke anledning föreslå någon ändring. Deremot är det min afsigt att för registreringens underlättande låta utarbета anvisningar att tjena till ledning vid upprättande af reglementen för sjukhassar; och torde jag derefter få hos Eders Kongl. Maj:t göra framställning om sådana anvisningars utdelning till sjukhassorna samt vidtagande af öfriga åtgärder för spridande bland allmänheten af kännedom om sjukhasselagen och öfriga hithörande bestämmelser.

På grund af hvad jag nu anfört hemställer jag alltså, att Eders Kongl Maj:t måtte föreslå Riksdagen medgifva

att Eders Kongl. Maj:t må ega för år 1898 använda de till underlättande af åtgärder för arbetares olycksfallsförsäkring och sjukhassors bildande afsatta belopp, i mån af behof,

dels till förvaltningsbidrag åt sjukhassar under vilkor:

1:o) att sjukhassan skall vara hos vederbörande myndighet registrerad i enlighet med lagen om sjukhassar;

2:o) att sjukhassa skall under föregående år haft egna inkomster uppgående till minst tre gånger det begärda förvaltningsbidragets belopp; samt

3:o) att förvaltningsbidraget skall för år utgå i förhållande till det antal afgiftspligtiga medlemmar, sjukhassan under näst föregående år städse haft, med en krona för hvarje medlem, dock ej för något år med sammanlagdt högre belopp än 1,500 kronor;

och *dels* till utarbetande och offentliggörande genom försäkringsinspektörens försorg af årsredogörelse för sjukhasseseväsendet i riket.

Denna af Statsrådets öfriga ledamöter biträdda hemställan behagade Hans Maj:t Konungen i nåder gilla samt förordnade, att proposition i ämnet af den lydelse bilaga till detta protokoll utvisar skulle till Riksdagen aflåtas.

Ex protocollo:
Pehr Thyselius.